

Naročnina mesečno 30 din, za inozemstvo 50 din — nedeljska izdaja celoletno 96 din, za inozemstvo 120 din. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružn.: Jesenice, Kranj, Novo mesto.

Izključno zastopstvo za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima l'Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po praznikih.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redakcija, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Telefon 4001—4005.

Unica rappresentante per le inserzioni dal Regno d'Italia e dall'estero è l'Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese Din 30; Estero, mese Din 50; Edizione domenica, anno Din 96; Estero Din 120. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiali: Jesenice, Kranj, Novo mesto.

V hudih bojih za Kreto odločilno sodelujejo italijanski letalci in mornarica

Italijansko vojno poročilo št. 354

Naše letalske in pomorske sile se v tesnem sodelovanju z nemškimi silami že od noči na 20. maj bore v bitki na vzhodnem Sredozemskem morju za Kreto. Naši torpedni čolni, ki so zmagovalno prestali spopade, kakor so bili opisani v 352. in 353. vojnem poročilu, so prizadejali sovražnemu vojnemu brodogradu hude izgube. Skupine bombnikov, torpednih, lovskih in izvidniških letal so bile neprestano v borbi. Ponovno in uspešno so bili bombardirani razni objekti na otoku Kreti. Mnogokrat so bile napadene angleške vojne ladje, ki so skušale braniti otok. Prizadejane so jim bile izgube, kakor je bilo navedeno v 350. in 352. vojnem poročilu. Angleško vojno brodogradje je bilo zaradi velikih izgub, ki so jim jih prizadejale oborožene sile osl, prisiljeno umakniti se na svoja oporišča.

V severni Afriki ni bilo nikakih novih posebnih dogodkov.

V vzhodni Afriki je bil sovražni napad v severnem predelu Gale in Sidama odbit ter je sovražnik imel izgube. V Uogidi v Amhari je bil neki naš izolirani oddelek pod poveljstvom polkovnika Maraventana po dolgem junakiškem odporu spričo pomanjkanja živca in streliva prisiljen, da se je vdal. Izkazane so mu bile vojaške časti.

Neka naša podmornica je pod poveljstvom korvetnega kapetana Karla Fecie di Cossato na Atlantskem oceanu potopila tri tovarne parnike s skupno okrog 21.000 tonami, med njimi tudi ne-

ko veliko petrolejsko ladjo, ter torpedirala neko sovražno vojno ladjo, najbrž križarko.

Na osrednjem Sredozemskem morju je neka sovražna podmornica skušala napasti naš konvoj, naše torpedovke pa so prešle v protinapad in so jo potopile.

Pri operacijah na vzhodnem Sredozemskem morju smo zgubili en rušilec in eno torpedovko. Posadki sta bili skoraj v celoti rešeni.

Italijansko vojno poročilo št. 355

Rim, 26. maja. Rj. Uradno poročilo št. 355 glavnega stana italijanskih vojnih sil pravi:

Severna Afrika: Med delovanjem patrol smo na bojišču pri Tobruku zaplenili avtomatično orožje in protitankovsko orožje. Italijan-

ski in nemška letala so v strmoglavskih poletih bombardirala sovražne ladje v pristanišču Tobruku. Potopila so štiri parnike s skupno 11.000 tonami. Ena križarka je bila zadeta in hudo poškodovana. Italijanski oddelki bombnikov so bombardirali in s strojnimi obisipali večkrat zaporedoma vojaške cilje na otoku Kreti.

Vzhodna Afrika: V pokrajinah Galla in Sidama so se naše čete zmagovito borile na levi obali reke Omo.

Angleži utrjujejo otok Ciper

Newyork, 26. maja. Rj. Poročila iz Londona pravijo, da so angleške čete na Cipru začele utrjevati svoje postojanke na tem otoku. Ta novica se razlaga tako, da potrjuje resnost položaja na Kreti, kjer se Angleži brez uspeha bojujejo proti silam osi

Slovo Vojvode Aoste od svojih junakov

V prvem letu vojne je padlo za domovino pet italijanskih generalov

Rim, 26. maja. k. Agencija »Associated Press« objavila poročilo iz Londona o Vojvodi od Aoste, datirano z 21. majem. Poročilo pravi: Danes se je prijavil Vojvoda od Aoste poveljstvu indijskih čet. Zjutraj je Vojvoda zapustil glavno utrdbo in odšel najprej k utrdbam Toselli, da bi pozdravil Italijane, ki so padli v bojih za Amba Alagi. Vojvoda je bil videti utrujen in žalosten, ko se je pojavil

pred grobom svojega prijatelja generala Volpinija. Vojvoda se je priklonil in se z roko dotaknil abesinskih tal, izkazal zadnjo čast junakom, nato pa stopil v avtomobil in se peljal mimo dolge vrste častne čete, ki so jo tvorile angleške čete. V vasi Mediani je avtomobil srečal mnogo italijanskih ujetnikov, od katerih so mnogi Vojvodo pozdravljali po rimsko, drugi pa so vzklikali »Živel Vojvoda od Aoste!«. Na koncu prelaza se je Vojvoda v spremstvu generalnega polkovnika Platta, ki je poveljnik angleških čet, odpeljal proti Eritreji.

Rim, 26. maja. k. General Volpini, ki je padel na Amba Alagiju, je peti italijanski general, ki je padel v prvem letu vojne. Pred njim so umrli junaki smrti generali: Maletti, Tellera, Lorenzini in Mela.

Velike izgube angleške mornarice pri Kreti

Ponedeljsko nemško poročilo o bojih na Kreti in okoli Krete

Berlin, 26. maja. Rj. Poročilo nemškega vrhovnega poveljstva se glasi:

V boju za Kreto je nemško letalstvo, kakor je bilo že objavljeno s posebnim poročilom, doseglo izredne uspehe proti angleškemu sredozemskemu brodogradu. Povzemajmo v celoti doseganja poročila, so samo nemška letala v času od 20. maja potopila sedem sovražnih križark ali bojnih križark in osem rušilcev in eno podmornico ter pet hitrih čolnov. Z zadetki v polno so bile ena bojna ladja, številne križarke in rušilec hudo poškodovane.

Italijanske pomorske in letalske sile so v istem času potopile štiri sovražne križarke in poškodovale mnogo drugih pomorskih edinic. Tako je angleško pomorsko gospodstvo v vzhodnem delu Sredozemskega morja z odličnim sodelovanjem pomorskih in letalskih sil zavezniških osovražnih držav doživelo hude izgube.

Na otoku Kreti se nadaljujejo boji tamkajšnjih letalskih odelkov in vojske s stalnim dovažanjem okrepitev še naprej uspešno. Oddelki nemških letal so tudi včeraj uspešno posegli v boje na suhem na otoku, zažgali so angleška oporišča in skladišča orožja, uničili dve veliki trgovski ladji in v letalskih bojih sestrelili tri angleška bojna letala in tri lovška letala. Tri sovražna letala so bila uničena na tleh.

Na otoku Malti so nemški lovci na tleh uničili 4 sovražna lovška letala in jih poškodovala šest. V Severni Afriki lahko delovanje topništva pred Tobrukom.

Na morju okoli Angije so bojna letala potopila dve tovarni ladji s skupno 2.000 bruto-register. tonami in hudo poškodovala dve veliki trgovski ladji.

Pri sunkih lovskih letal proti angleški južni obali in pri poskusu sovražnika čez dan preleteti nad zasedeno ozemlje ali pa nad nemško obalo, so bila sestreljena tri angleška lovška letala in tri bojna letala. Poleg tega je stražarska ladja sestrelila tri, mornariško topništvo pa dve angleški bojni letali.

Sovražnik ni niti podnevi niti ponoči priletel nad nemško državno ozemlje.

Berlin, 26. maja. Rj. Izredno poročilo vrhovnega poveljstva nemških vojnih sil poudarja, da je v boju za Kreto nemško letalstvo doseglo proti angleškemu brodogradu na Sredozemskem morju svoj najvažnejši uspeh, kakor je bilo deloma že objavljeno. Povzemajmo novice, ki so bile že objavljene, se vidi, da so nemške letalske sile sa-

me potopile od 20. maja dalje sedem sovražnih križark in osem rušilcev, eno podmornico in pet hitrih čolnov. Ena bojna ladja, več križark in rušilcev pa je bilo poleg tega hudo poškodovanih.

Newyork, 26. maja. Rj. Ameriški tisk še vedno zelo obširno piše o hudih izgubah angleške mornarice na Sredozemskem morju, zlasti pa o bojni križarki »Hood«, ki je v soboto zletela v zrak, zadeta od nemške granate. Ameriški tisk poudarja, da je izguba »Hooda« velik udarec za prestiž angleške mornarice, zelo pa bo ta izguba vplivala tudi na angleške prometne zveze na Atlantiku. Še huje pa so angleške izgube na Sredozemskem morju, kajti sedaj je resnično v nevarnosti angleška moč na tem morju, ki je že resno oblegano. Vendar pa so ti članki pogosto še spremljani s hujskimi sestavki, ki pravijo, da bi zmaga osi bila nevarna za ameriško javnost. Na nekem zborovanju, kjer so zbirali denarne prispevke za maršala Čangkajseka, je govoril tudi Willkie, ki je rekel, da je maršal Čangkajšek predstava demokracije. Povsod se bodo še spominjali, da sta Roosevelt in Willkie med zadnjim volilnim bojem objubljala, da Amerika ne bo posegla v vojno. Iz tega se vidi, kako sta oba varala svoje volilce in celotno ameriško javno mnenje.

Nemški listi o bojih za Kreto

Berlin, 26. maja. Rj. Ves nemški tisk objavlja zelo obširna poročila o bitki na Kreti, zlasti pa listi pri tem poudarjajo delež, ki so ga na morju in v zraku pri teh bojih v največji meri doprinele italijanske sile. »Montag« piše, da se oba naroda vojskujeta z ramo ob rami za osvoboditev Evrope in dodatnih prostorov, ki so pod angleško oblastjo. Zmaga na Kreti je nova odločilna doba boja na Sredozemskem morju. V vsem delu vzhodnega Sredozemskega morja so sile osi prevzele pobudo in si jo bodo ohranile do konca. »Völkischer Beobachter« pa piše, da bitka še traja, veličasten manever pristajanja iz zraka se je posrečil. Napad na suhem se je začel. Uradna poročila preteklih dni pa so potrdila, da so veliko bitko med letalstvom in brodogradom zmagovito izvojevale sile osi. Nemški narod čaka na razvoj hudega boja s ponosom in nezlomljivo vero.

Monakovo, 26. maja. Rj. Nemški tisk polemizira s trditvami angleške admiralitete, ki pravi, da angleška eskadra zasleduje nemško eskadro. »Völkischer Beobachter« poudarja, da angleški narod vsekakor ne bo mogel vzeti resno tih izjav angleške admiralitete, kajti nemška eskadra ni

Angleška oklepница „Hood“ potopljena

Nemško vojno poročilo o bojih za Kreto in o morski bitki pri Islandiji

Berlin, 26. maja. Nemško vrhovno vojno poveljstvo objavlja:

Nemški padalci in letalske izkrcevalne čete so od zgodnjih jutranjih ur 20. maja, kakor je bilo objavljeno že s posebnim poročilom, v boju z deli angleške vojske na otoku Kreti.

V drznem napadu iz zraka so osvojile, podpirane od lovskih, rušilnih, bojnih in močnih bojnih letalskih odelkov, taktično važne točke na otoku. Po nadaljnem ojačenju z oddelki vojske so nemške čete prešle na kopnem k napadu. Zapadni del otoka je že trdno v nemški posesti. Boji potekajo v sodelovanju padalcev, letalskih izkrcevalnih čet in odelkov vojske nadalje po načrtu.

Letalsko orožje je razbilo poizkus angleškega brodogradja, da bi poseglo v odločitve za Kreto ter ga je pregnalo z morskega področja severno od Krete, pri čemer je potopilo in poškodovalo večje število sovražnih vojnih ladij in doseglo premoč v zraku nad vsem bojnimi področjem.

Italijanske pomorske in letalske bojne sile so v boju za Kreto tesno sodelovale z nemškimi bojnimi silami že od 20. maja ter so udeležene pri dosežanih uspehih v veliki meri.

Včeraj je poseglo nemško letalsko orožje zopet z velikim uspehom v boj za otok Kreto. Za ojačenje so pristale nadaljnje čete padalcev.

Splošne operacije se nadaljujejo po določenih načrtih. Izjava Churchilla, da bi se bile spustile na Kreto nemške čete v novozelandskih uniformah, je napačna, če pa bi ta trditve mogla pomeniti opravičilo ali naknadno utemeljitev za okoliščine, da z nemškimi padalci morda niso ravnali po določbah mednarodnega prava, bo vrhovno poveljništvo nemških vojnih sil odredilo primerne represalije proti angleškim vojnim ujetnikom in sicer v razmerju deset Angležev za 1 Nemca.

potopila samo »Hooda«, ampak je eno najbolj modernih angleških bojnih ladij prisilila, da se je morala bojevati v umiku.

»Münchener Neueste Nachrichten« pa piše, da boji za Kreto še ni končan, toda mi vemo, kaj pomeni stavek v nemškem vojnem poročilu, da boji razvijajo po določenih načrtih.

Duce na pomladnem nastopu fašistične mladine

Rim, 26. maja. V Ducejevi navzočnosti je Italijanska Liktorska Mladina imela na olimpijskem stadionu Mussolinijeva Forum spomladanski nastop. Manifestacija je letos pokazala nekaj posebnega. Razen telovadnih in vojaških vaj, so nastopili tudi večglasni zbori s skladbami mojstrov iz 16. stoletja. Nastop, ki je dosegel kar najpopolnejši uspeh, je posledica izbora iz narodnega tekmovanja, pri katerem so sodelovale stotnice 74 zveznih poveljstev. Spored za XIX. leto je bil po posebnih tečajih za inštruktorje usmerjen v izrazito politični značaj s pomočjo preučevanja, izvajanja in podajanja klasičnih in modernih skladb.

Prestolonaslednik Umberto Savojski Visokemu Komisarju

V odgovor na vdanostno brzojavko, ki jo je Visoki Komisar Ekse. Emilio Grazioli poslal Nj. Kr. Vis. Princu, je Prestolonaslednik odgovoril:

»Zelo se me razveselili vdanostni izrazi, ki ste mi jih poslali tudi v imenu prebivalstva v Ljubljanski pokrajini. Vam osebno pošiljam čestitke in dobra voščila. Umberto Savojski.«

Tržaški škof častita Visokemu Komisarju

Visoki Komisar je sprejel to le brzojavko od tržaškega škofa, kateri je zdaj v Rimu, kjer je bil sprejet pri Sv. Očetu:

»Tukaj sem zvedel za Vaše imenovanje za Visokega Komisarja. Izreklam Vam odkritosrčno častitke ter iskrena voščila za Vašo visoko in važno nalogo. Sprejmite moj prisrčni pozdrav. Santin, škof.«

Vtis te novice v Ameriki

Rim, 26. maja. Rj. V Ameriki se širi črnogledost zaradi potopitve »Hooda«. List »Newyork Times« objavlja iz Washingtona dopis, da se po mnenju angleškega poraza lahko preračuna z molkom, s katerim pristojni krogi ameriške vojsne mornarice spremljajo ta dogodek. Nekateri krogi menijo, da bo izguba »Hooda« okrepila gonjo tistih, ki so proti posegom v vojno, prav tako pa bo težko prodreti z načrtom o konvojih v Anglijo, ki jih naj spremljajo ameriške vojne ladje. Ugledne osebnosti v Washingtonu menijo, da bo Roosevelt še enkrat odložil svoj govor, da ne bi s svojimi sklepi in napovedmi preveč vznemirjal prebivalstva. Ameriški tisk piše tudi, da je usoda Krete odvisna od tega, kaj lahko napravi angleško vojno brodogradje. Ključ položaja na Kreti ni na gorah tega otoka, ampak na vodah okoli otoka. Če bo angleško vojno brodogradje prisiljeno umakniti se iz voda okoli Krete zaradi prevelikih lastnih izgub, tedaj ni v nevarnosti samo usoda Krete, v nevarnosti je usoda Angije na Sredozemskem morju.

Francoska letala niso ušla iz Sirije

Beyrut, 26. maja. Rj. Visoki komisariat v Siriji zanika novice, ki jo je razširila propaganda generala de Gaullea, češ da bi bila eskadra francoskih letal odletela iz Sirije v Palestino, kjer bi se bila priključila Angležem. Nobeno francosko letalo ni iz Sirije odšlo v Palestino in ima ta novica prozoren namen, je pa brez podlage.

Ekscelencija Minister Bottai si na gradu ogleduje prof. J. Plečnikove načrte za prezidavo Grada.

Ekscelencija Bottai si v spremstvu Visokega Komisarja ogleduje zbirke Narodnega muzeja, ki jima jih raskazuje ravnatelj dr. Mal.

Ladijske spremljave čez Atlantski ocean

Norveški listi poročajo nekaj zanimivosti o tem, na kakšen način prihajajo spremljave na Angleško čez Atlantsko morje.

Za ta potovanja, tako pišejo norveški listi, prihajajo v prvi vrsti v poštev skandinavski in nizozemski mornarji, ki jih Angleži izredno visoko plačujejo. Spremljave so različno velike. Število ladij v eni spremljavi se menja od 13 do 70. Ob vzhodni ameriški obali sta dve postaji, kjer se zbirajo ladje, namenjene čez morje. Ena postaja so Bermudski otoki, druga pa je kanadsko pristanišče Halifax. V Halifaxu se mrzlično odigravajo dogodki, ki jih Angleži nazivajo bitko za Anglijo in o kateri nekateri mislijo, da je to največja prihajajo s Halifaxa, kakor tudi oborožene ladje, ki prihajajo iz srednje in južne Amerike ter od tu v spremljavi potujejo do neke točke v kanadskih vodah. Tu jih že pričakujejo spremljave, ki prihajajo s Halifaxa, kakor tudi oborožene ladje, ki naj jih skupno spremljajo čez ocean. Promet po severnem Atlantiku skoraj izključno oskrbujejo angleške, skandinavske in holandske ladje. Ameriške ladje pa vozijo tovore v severno Ameriko iz Avstralije in južne Amerike, nakar blago prekladajo s občutno izgubo časa na ladje, ki potem plovejo na Angleško. Vse razpoložljive angleške brodogradnje in tudi večina tistega, ki je v službi Anglije, je zaposleno na severnem Atlantiku. V Halifaxu se ukravajo vojaki, letala, strelivo in živež. V pristanišču se dela noč in dan. Je to neverjetna delavnost, ki obsega ladjedelnice, tovarne in urade.

Celo mesto je zaposleno z evropsko vojsko. Oblasti z različnimi načini skušajo preprečiti morebitno sabotažo. Pristanišče je zaprto z mrežami proti podmornicam, ob obali so nameščene težke baterije, pa tudi protiletalske baterije so vedno pripravljene, da prično delovati. Mesto je dejansko v vojnem stanju. Močne vojske patrole hodijo po mestu in vsako uro preiskujejo pristanišče in njegove naprave. Moštvo za prevoze se nabira iz različnih ameriških pristanišč, plače znašajo 50 do 60 funtov na mesec. Mornarji se zavežejo vsaj za eno pot v Anglijo in nazaj. Visoke plače pa so komaj sorazmerne z veliko nevarnostjo, kateri se izpostavljajo mornarji, ki tvegajo pot čez Ocean.

Vsako spremljavo vodi ladja, ki je navadno iz hitrega osebnega parnika preurejena v pomožno križarko in močno oborožena s težkimi strojnimi, modernimi protiletalskimi topovi in bombami proti podmornicam. Spremljavo navadno spremljata dve križarki in še dve ali več stražnih ladij. Pred odhodom iz Halifaxa poberejo radijske postaje vsem ladjam in ostalo le na vojnih ladjah in pomožnih križarkah. V trenutku, ko dvignejo sidra, dobe kapitani posameznih ladij tajni spis, ki jim omogoča spoznavati svetlobne znake. Strogo je prepovedano odposiljati znake po radiu. V primeru nevarnosti se sme dati S. O. S. izključno s žrkami, ki so šifrirane.

Skušnja je namreč pokazala, da klice na pomoč, ki jih daje radio, lahko ujamejo sovražne

podmornice, ki delujejo daleč proč in ki so na ta način opozorjene, da morajo prihiti na pomoč napadalcem. Nekaj sto kilometrov od Halifaxa se pričena takozvani smrtni pas. Tu križarke in stražne ladje obrnejo in poslej spremljajo tovarne ladje le pomožne križarke, dokler ne pridejo nekaj sto kilometrov do irske obale, kjer jih vzamejo v varstvo angleške križarke. Potovanje skozi Atlantik je torej zelo nevarno. V tem predelu so večkrat napade spremljave od nemških podmornic in tudi od nemških križark in so žrtve zelo velike. Pa tudi, ko se bližajo evropski obali, nevarnost ni zmanjšana, ampak se celo veča. Tu jih spremljajo, kot rečeno, angleške križarke in ker teh ni dovolj, večkrat tudi le oborožene stražne ladje, ki vozijo s hitrostjo 20 vozlov, so oborožene z malimi topovi in imajo posadko 50 mož.

Ko pridejo spremljave v najbolj nevaren pas, se ladje zblížajo druga k drugi tako, da so oddaljene 350 do 700 jardov. V sredi so tovarne ladje, naložene s strelivom in petrolejem, ostale pa so ob bokih. Toda večkrat opazijo nemška letala spremljajo že na visokem morju in potem se zgodi, da se naenkrat dvigne nemška podmornica in kmalu nato še več drugih. Nemške podmornice večkrat napadejo istočasno na več straneh, pogosto tudi spremljajo dalj časa konvoj in ga napadejo navadno ob večernem mraku. Večkrat se dvignejo podmornice celo sredi spremljave, nakar nastane zmešnjava in je vse končano v nekaj minutah.

(Po tržaškem »Piccolu«.)

Zborovanja hrvatskih ministrov

Zagreb, 26. maja. Rj. Nadaljujejo se zborovanja, ki jih po različnih krajih in delih Hrvatske prirejajo hrvatski ministri. V soboto, dne 24. maja je imel prosvetni minister dr. Budak zborovanje v Ivanu in nato v Novem Marofu. Na zborovanje v Novi Marof je prišel tudi minister za gozdove in rudnike inž. Frković.

Oba ministra sta svojim poslušalcem razložila politični položaj in pojasnila delo, ki ga je poveljnik Ante Pavelić opravil za novo Hrvatsko.

Včeraj dopoldne sta oba ministra priredila shod v Varaždinu. Minister dr. Budak je rekel, da so se uresničile tisoletne sanje hrvatskega naroda in je zdaj hrvatska domovina svobodna in neodvisna. To pa je samo uspeh poveljnikovega dela. To je sad poveljnikovega sodelovanja z velikimi zavezniki, toliko hvaljene demokracije pa so hrvatskemu ljudstvu prinesle samo zlo. Skozi hrvatsko ozemlje se pomikajo vojske, toda to niso vojske osvoboditeljev in roparjev, ampak vojske prijeteljev in zaveznikov. Danes je Hrvatska svobodna in vlada vabi vse rodoljube k sodelovanju. Poveljnik bo vedel urediti vsa vprašanja bodočnosti. Ob zaključku je minister rekel, da je

prav gotovo, da bo os zmagala, kmečka hrvatska država pa ne bo nikdar več imela nobene skupnosti s srbskim narodom ali pa srbsko državo.

Minister Frković je nato govoril o gospodarskem položaju in je rekel, da so bile gospodarske razmere po zlomu Jugoslavije zelo slabe, ker ni bilo delavcev, niso opravljal potrebna dela na polju in železnice niso delovale redno. Ta položaj pa se je že spremenil. Hrvatsko gospodarstvo je bilo več stoletij v rokah tujcev. Srbska vlada je pred desetletji razdelila hrvatsko zemljo srbskim četnikom. Ko pa se je poglavnik vrnil v domovino, je takoj to zemljo vrnil hrvatskemu kmetu. Gozdovi so last hrvatskega naroda in z njimi ni več dovoljeno špekulirati. V rudnikih je hrvatski delavec, delal samo za tiste industrijalce, ki so varili orožje proti hrvatskemu narodu. Poglavnik pa je ukazal, da naj se v Varaždinu ustanovi rudarska šola. Tudi petrolejska polja na Hrvatskem bodo začeli izrabljati in hrvatski narod lahko pričakuje dobo miru, dela in sreče.

Dr. Lorković o politiki vstaške Hrvatske

Zagreb, 26. maja. Rj. »Hrvatski narod« objavila članek, ki ga je napisal državni podtajnik za zunanje zadeve dr. Mladen Lorković. V svojem članku piše, da je srbska vlada storila vse, da bi Hrvatsko zbrisala z evropskega zemljevida in je zato razdelila Hrvate na toliko banovin, da bi preprečila sleherni osvobodilno gibanje med Hrvati. To se je izvajalo zlasti pod sramotno vladjo kralja Aleksandra, ko so obešali hrvatske rodoljube, ali pa jih mučili s srednjeveškimi sredstvi. Tedaj je Pavelić organiziral vstaše. Mnogo Hrvatov je bilo proti revolucionarnemu delovanju vstašev in proti zblíževanju s silami osi. Med njimi je bil Maček, ki je s svojimi sporazumi s Srbi hotel doseči, da bi bila Hrvatska za vedno obojena na sužnost. Ko pa je zločinska skupina generalov v Beogradu priredila državni puč dne 27. marca, tedaj je bil hrvatski narod na najusodnejšem križišču svoje zgodovine. Odločiti se je moral ali za Srbijo in Anglijo ali pa za poglavnika in državo Osu. Previdnosti se je treba zavedati, da je hrvatski narod v svoji jasnosti izbral pot, ki jo je nakazal poglavnik in tako so bile hrvatskemu narodu prihranjene grozote vojne z vsemi svojimi strašnimi posledicami in Hrvatska si je priborila svobodo in neodvisnost.

Zahtevajte v vseh lokalih »Slovenca«

Arabci za sveto vojno zoper Anglijo Veliki boji v Iraku so ugodni za Irance

Bagdad, 26. maja. Rj. Na kolodvoru v Bagdadu je bil linčan in napaden neki nesrečni Turek, ki ga je množica imela za Angleža. Ta dogodek jasno osvetljuje razpoloženje iraškega prebivalstva proti Angležem. London rad ponavlja, češ da je iraški upor delo nekaterih intrigantov, sicer bi pa naj Arabci baše bili prijateljsko razpoloženi do Anglije. Iraški upor in stalni neredi v Palestini pa dokazujejo, kako arabska plemena komaj čakajo, da bi lahko nastopila proti Londonu in njegovim zaveznikom.

Rim, 26. maja. Rj. Listi objavljajo iz Bagdana poročila, da se boji v Iraku razvijajo ugodno za iraške čete, ki jih povod podpirajo neredni oddelki beduinskih čet, ki menijo, da je nastopil čas svete vojne proti Angliji, kakor so jim to razložili njihovi verski poglavarji. Letalski napadi iraških letal na prometne sovražne zveze za bojiščem zelo ovirajo oskrbovanje angleških čet in angleški tankovski oddelki ne morejo priti do tega, da bi razvili nastop večjega obsega. Tako so iraške čete odbile sovražno ofenzivo na postojanko Mahaul in Curina, bitka se pa z vso silo nadaljuje pri Habanyahu in Faludži. Zlasti zanimivo je delovanje iraškega letalstva, ki je uničilo tri angleške letala in jih več poškodovalo. Bombardiranje letalskega oporišča v Senedebani je bilo zlasti zelo hudo in je bilo razdejanih 30 angleških letal, ki so bila na tleh. Čez puščavo se Angleži zastoj trudijo vzpostaviti prometne zveze, da bi tako povežali med seboj svoja oporišča. Puščavo vedno bolj nadzirajo iraški policijski oddelki, ki uspešno ovirajo celokupno sovražno delavnost.

Iraško vojno poročilo

Damask, 26. maja. Rj. Vrhovno poveljstvo iraške vojske je včeraj objavilo naslednje uradno poročilo:

Zahodno bojišče: Naše čete so se srečale z motoriziranimi sovražnimi oddelki, ki so prihajali iz Transjordanije in so jih napadli. Po hudem boju

Visoki Komisar obiskal bolnišnico

Danes popoldne je obiskal Eksc. Visoki Komisar Emilio Grazioli ljubljansko bolnišnico. Prišel je se je točno ob štiri, ter so ga sprejeli pri vstopu bolnišnice upravnik g. dr. Ferlan, inšpektor zdravstva dr. Avranovič, dekan medicinske fakultete g. dr. Hribar, načelnik 6. oddelka banske uprave g. Kosi, načelnik 5. oddelka banske uprave g. Rueh s tehničnim nadsvetnikom inž. Cernivcem. Eksc. Visoki Komisar si je ogledal najprej vse oddelke bolnišnice, kjer so ga sprejeli posamezni primariji z zdravniki in ostalim osebjem. Nato je bila kratka konferenca v upravništvu, kjer so Eksc. Visokemu Komisarju pokazali načrte za novo ljubljansko bolnišnico. Podrobnosti o obisku Eksc. Visokega Komisarja v bolnišnici bomo še poročali.

Francoski konzulat v Jeruzalemu zaprt

Lizbona, 26. maja. Rj. Angleška uradna agencija poroča, da je bil v Jeruzalemu zaprt francoski generalni konzulat, generalnega konzula pa so povabili, da naj zapusti Palestino.

Hud potres v Mali Aziji

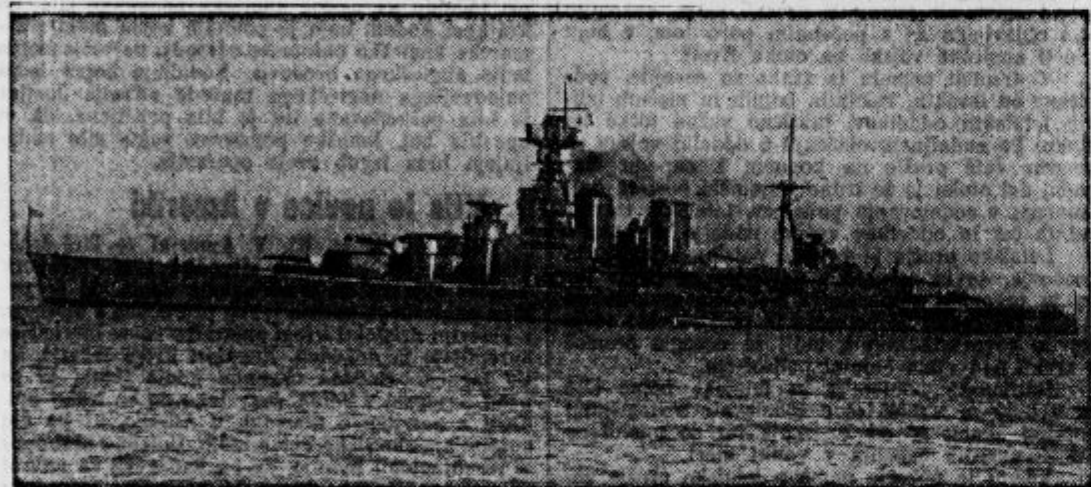
Berlin, 24. maja. K. Potresna opazovalnica v Jeni je sredi ob 20.56 po srednje evropskem času zaznamovala hud potres, ki je njegov epicenter bil nekaj 2100 kilometrov oddaljen. Sodiijo, da je ta potres bil najbrž kje v Mali Aziji. Potresni instrumenti so zaznamovali prvi potresni sunek, ki je trajal približno poldrugo uro, nakaj je okoli 23.23 sledil nov, še hujši sunek, ki je trajal nekako pol uro.

Carigrad, 26. maja. k. Poročila, ki prihajajo iz Male Azije, potrjujejo, da je bil tamkaj v noči od petka na soboto potres in da se potresni sunki še nadaljujejo brez prestanka. Stare in nove vodovodne naprave so razdejane in prebivalstvo je zbežalo na prosto. Doslej še ni poročil o človeških žrtvah.

Glasovi švicarskih listov o bojih za Kreta

Bern, 26. maja. Rj. Švicarski listi poudarjajo, da je bil pretekli teden zelo slab za Angleže, kajti položaj se zanje razvija zelo neugodno. »Gazette de Lausanne« piše, da je moral admiral Cunningham sam priznati, da je bila angleška mornarica zelo prizadeta in podčrtava, da se je angleško brodogradje moralo zbrati v Aleksandriji, da se je spravilo v red. Isti list podčrtava velik pomen sodelovanja italijanskih pomorskih enot v bojih okoli Krete.

»Hood« – največja vojna ladja na svetu

La corazzata inglese »Hood«. — Angleška oklepica »Hood«.

»Hood« je največja bojna ladja na svetu. Gradnja jo je začeli 1. septembra leta 1916, torej še med prejšnjo svetovno vojno. Iz ladjedelnice je izplula v morje 25. avgusta leta 1918. Dokončno dograjena in oborožena je bila 5. marca l. 1920. Stroški so znašali 6 milijonov, 25.000 funtov (nad eno milijardo, 300 milijonov din). Imela je zelo močan jekleni oklep. Večji del ladje je bil pod vodo. Vse novejšje oklepnece sploh streme za tem, da so čim bolj pod vodo. V mirnem času je štela Hoodova posadka 1340 ljudi. Oborožen je bil z 8 318 mm topovi. Pri manevrih je dosegel hitrost nad 30 vozlov na uro. Njeni 381 mm topovi so tehtali po 97 ton. Izstrelki teh topov so nesli do 27 km. Ladjo so začeli v maju l. 1929. moder-

nizirati. V vojno brodogradje so jo uvrstili ponovno l. 1930. Sedaj je imela tudi katapult za letala. Med špansko državljansko vojno je patroliral »Hood« v obalnih vodah. Od l. 1936. do 1939. je bil v sestavi sredozemskega brodogradja. Nato je bil še enkrat popravljen in dodeljen domačemu brodogradju (»Home Fleet«). Ko je bila ta bojna ladja modernizirana, je imela 42.100 ton. Oborožena je bila z 8 topovi po 381 mm, z 12 topovi po 140 mm in z 8 topovi po 102 mm. Na krovu je imela tudi 20 protiletalskih strojníc, 4 torpedne cevi in katapult za letala. Obdana je bila z navpičnim oklepom, debelim 305 mm in z zunanji napravami za obrambo pred torpedi.

izgube in da so izločeni iz boja vsi prvi oddelki, ki so stopili na kretska tla. Agencija dalje pristavlja, da ima angleška mornarica popolno nadzorstvo nad vodami okrog Krete in da so britanski rušilci preprečili vsak poskus izkrcavanja. Toda že dan kasneje je ista agencija morala priznati, da je bilo angleško letalstvo nadvladano in da so se angleški lovci morali umakniti z otoka. Vse upe so sedaj začeli polagati na mornarico.

Ameriški tisk deli začetni optimizem Angležev. Angleške ladijske izgube, ki so bile javljene v uradnih poročilih držav Osu, so ameriški časopisi zmanjševali, ker so hoteli pred svojim občinstvom še vedno ohraniti ugled in čast britanske mornarice. Polagoma pa se je resnica začela pojavljati tudi v ameriškem časopisju. »Christian Science Monitor« ugotavlja, da se znajo Nemci boriti brez ozira na žrtve. List poroča iz Londona, da so tam vojaški in mornariški krogi zelo zaskrbljeni, kajti zavežajo se pomena, ki bi ga otok imel za Nemce, če ga zasedejo. Padec Krete bi bil hud udarec za angleške čete v Palestini in Egiptu.

Japonsko odposlanstvo v Italiji

Rim, 26. maja. Rj. Skupina japonskih častnikov, članov japonskega odposlanstva, je davi odpotovala v Neapelj, popoldne pa odpotujejo tja mornariški in letalski častniki. Japonsko odposlanstvo bo obiskalo več italijanskih središč in se bo vrnilo v Rim dne 5. junija.

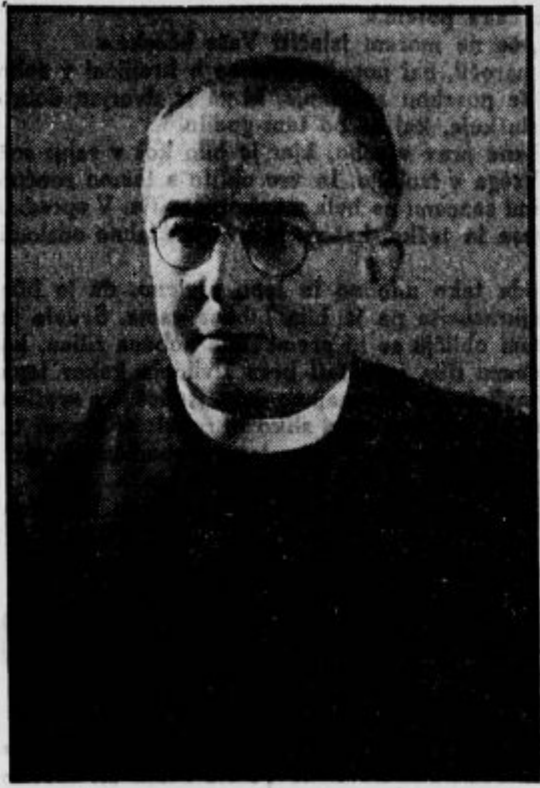
Angleže in Američane močno skrbi Kreta

Rim, 26. maja. Bitka za Sredozemlje, ki je stopila v osredje z napadom nemških padalcev na Kreta, je vzbudila velikansko zanimanje v Angliji in v Združenih državah. Londonski »Times« zatruje svojim bralcem, da pomeni Kreta za zaveznike, zlasti pa za Anglijo in za grško vladu, predragoceno postojanko. »Če bodo Nemci prišli v posest tega otoka,« piše dalje »Times«, »bodo dobili v roke ključ do vseh otokov in od tam jim bo omogočen napad na Egipt, obenem pa se bodo povečale težave angleške mornarice v vzhodnem delu Sredozemskega morja.« Angleški radio, kakor tudi časopisje pa pravi, da se angleške čete pogumno bore na prostranih postojankah. Takšen optimizem se vidi tudi iz pisanja angleškega časopisja v četrtki in iz propagande, ki je bila namenjena Združenim državam. Dopolnilnik agencije »Exchange Telegraph« je pisal iz Kaira, da se angleškin in »zavezniki« četami zdi, da so prestale večje del bombardiranja, ki je v teku. »Daily Telegraph« pa opominja Nemčijo, naj se ne prenašajo, kajti vsa nemški vojaški ugled je odvisen od sedanjega začetja. List pravi, da se nobenemu vojnemu vozilu ni posrečilo izkrcati se na Kreti, kajti britanska mornarica obvladuje položaj.

Agencija »Exchange Telegraph« razlaga skrb glavne stana generala Wavella, čeprav se na koncu tolaži s trditvijo, da so angleške, noveze-landske in grške čete prizadejale napadalcu težke

Janez Jalen – petdesetletnik

Petdesetletnikom-književnikom, generaciji iz časa tik pred svetovno vojno, se je z današnjim dnevom pridružil tudi pisatelj gorenjskega kota in naših planinskih razpoložanj, Janez Jalen. Ni videti, da se je že srečal z Abrahamom, tako živahno in mladostno se giblje v družbi, še rajši pa planinari po naših lepih planinah, ki so navdihnile njegovo pesniško dušo s svojimi lepotami. Janez Jalen je ves sin gorenjskega kota, tistega, ki je dal Finžgarja, še prej pa Jegliča, Pogačarja, Svetino in največje Prešerna. Rodil se je namreč na današnji (26. maja) dan pred petdesetimi leti na

Rodimih, kjer je bil krščen tudi Prešeren, v sedanji Brezniki fari kot najmlajši deseti otrok prave slovenske matere in očeta, ki je bil cerkovnik. Po šolah v Kranju, kjer je maturiral pred vojno, je stopil v ljubljansko semenišče in pel novo mašo leta 1915, torej že v svetovni vojni. Prvo njegovo službeno mesto je bila bohinjska Srednja vas, ki je pustila neizbrisne vtise v njem. Tam je vodil zadružno, aprovizirano in gospodarsko reševal slovenskega kmeta ter ga duhovno tolažil v težkih vojnih časih, ki so zahtevali tudi njega — za vojne kurata. Po vojski je služboval mimogrede v Bistri, pol leta v Črnomlju, potem v Stari Loki, od koder je prišel v Trnovo k Finžgarju, rojaku in pisatelju. Studiral je umetnostno zgodovino, toda pripravil se je za kateheto ter je poučeval v Mostah. Nato je bil dušni pastir v bolnišnici na Studencu, kjer je kot prvi kurat organiziral duhovsko službo, ter je po kratkem presledku šel zopet na duhovnijo v Notranje gorice. Sedaj pa živi že nekaj časa na Viču v Ljubljani v pokoju, toda v neprestanem delu kot književnik, ki je pisal lani kar dve uvodni povesti v naših literarnih revijah: v Domu in svetu *Ograd*, v Mladiki pa *Trop brez zvoncev*.

Janez Jalen se je — kljub temu, da njegovega imena ni v Biografskem leksikonu — uvrstil na svojstveno mesto v slovenski literarni družbi. Toda v javnosti se je pojavil razmeroma pozno, šele po svetovni vojski, daš je že kot dijak v Kranju veljal za literata ter je kot bogoslovec bil zelo deloven pri Cirkularnem društvu. Iz tega časa je samo nekaj polemik v Zori ter zgodovinski članek o Napoleonu v *Čas* leta 1914. Domotožje med svetovno vojno ga je napeljalo do tega, da je napisal v Lebringu dramo *Dom*, ki je pa še dolgo časa ostala v rokopisu, ter je za časa njegovega staro-loškega kaplanovanja doživela uspešenkrat na slovenskem odru v Zelezniških, kjer je vodil gledališko družino tedanjih gledaliških praktik in poznejši kritik prof. dr. France Koblar. Pozneje še v Škofji Loki ter je šele po takih preizkušnjah prišla v tisk (Dom in svet), v ponatis in tudi na glavni slovenski oder v Narodno gledališče, kjer je doživela uspeh. Odslej se je nešteto krat igrala po podeželskih odrih ter se je v tem pridružila igram njegovega predhodnika in sofarana Finžgarja. Novost te igre je bila tisti čas njegova jedrnatá govorica, pa tudi sočna poezija in ljubezen do doma. Še danes je ta igrajak živ prav v teh svojih sestavinah ter bo dobival vedno bolj veljavo v današnjih časih. Ta prvenec je dosegel največji uspeh, kakor pozneje nobena njegova drama več, daš je napisal nekaj tovrstno pomembnih del. Tako je zamislil nekako trilogijo *Dom-Srenja-Bratje*, delo za dom, za zadrugo ter za človeštvo. Čeprav imata zadnji dve deli precej več dramatičnih prijemov kakor Dom, vendar ni spremljal tak uspeh, daš sta bili večkrat igrani, posebno Srenja, ki je šla čez

mного naših odrov. Tako si je Jalen osvajal slovenski podeželski oder ter je prav zanj napisal vsesvetsko igro *Grobati*, zapleteno usodnostno dramo, kjer mrtvi kot prikazni pomagajo odrešiti hišo neoparvanega zločina. Z njo je hotel v načinu Mlinarjeve hčere odstraniti to protestantsko nemško tujo igro z naših repertoarjev ter jo nadomestiti s slovenskim podobnim igrokazom. Igra sicer ni prišla v naše Narodno gledališče, kjer je še vedno strašila Mlinarjeva hči, pač pa je doživela mnogo predstav na podeželju, dokler je ni zamenjal Lipplov Mrtvaški ples. V *Leseni peti* pa je Jalen skušal ustvariti slovensko norčavo burko, farso na ovadstvo tistih let, primerno za predpustni čas. Tako je Jalen napisal precej iger, s katerimi je pomnožil slovensko ljudsko igro, med njimi z deli (Dom), ki spada med najboljše tovrstno blago.

Da ni Jalen tako uspel v drami, je deloma vzrok tudi to, da Jalen ni tragična, dramatična osebnost, ki bi iz globin človeških disharmonij ustvarjala nov red in očistila dušo demonov, temveč je v bistvu idilična narava, gledajoč zunanji videz stvarstva, ki se mu kaže v poetični lepoti ter mu je oznaka za notranjo urejenost in občutje. Zato ne ljubi vehementnih in širokih gest, temveč lep opis, pesniško parabofo, jasno razpoloženje ter v dogajanju potrdilo idealističnega gledanja na življenje. Tako imajo te drame vrednost v pesniških prispodobah in idealističnem poudarku, manj v pristni dramatični intuitivnosti.

Zato pa je dosegel Jalen velik uspeh v prozi, v pripovedništvu, kjer se njegova osebna duševna uglasenost vse laže lahko v polnosti uveljavi.

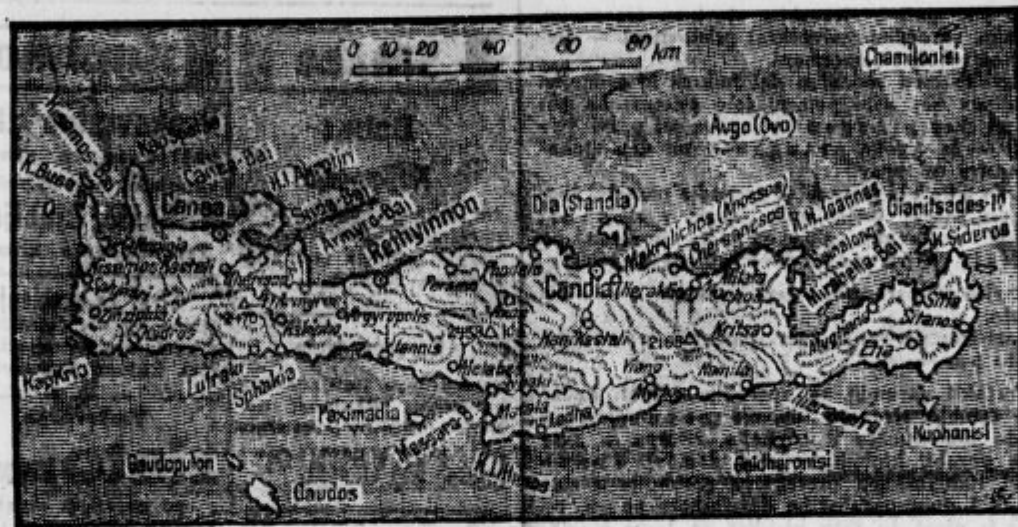
To svojo umetniško moč je pokazal predvsem v *Očtarju Marku*, knjigi, ki je prav gotovo vredna, da jo prebere vsakdo, ki ljubi našo lepo Gorenjsko in njeno idiliko. Planšarstvo, ovčarstvo, lepota ljubezni in naših gora je dosegla v tej že davno razprodani knjigi svoj klasičen opis. Ta je ena najlepših slovenskih povesti. Z njo si je Jalen pridobil lepo mesto v slovenskem regionalnem pisateljstvu in Gorenjska lepo pesem. Pripravljen sem, da bi v prevodu dosegla uspeh tudi drugod, ter si

ne morem predstavljati, kako da je bila v naši kritiki tako malo opažena. Isto smer — toda psihološko bolj zapleteno in zato notranje šibkejša — je povest iz bohinjskih planin *Cvetkova Cilka*, ki pa je prav tako močna v opisih gora in življenja na njih ter je polna lepih mest, ki nudijo užitek tudi razvajanemu bralcu. Tretja povest iz tega mljeja, ki Jalenu vedno najbolj uspe, pa je daljša dve leti uvodna povest v Mladiki *Trop brez zvoncev*, s katero je zopet segel v bohinjski kot in opisal lovsko dogodivščino med našimi divjimi lovcem in gozdarji ter jih zvezal z ljubavnim tekmovanjem. To je naša visoka Gorenjska s svojimi gamsi in planšaricami ter je polna svojega sveta, ki ga je dosegel najlepše opisal v naši književnosti Jalen. Jalen je tudi avtor slovenskega prvega igralskega filma *Triglavske strmine*.

Z manjšimi novelami, ki so izšle lani v zbirki *Previsi*, je deloma nadaljeval manjše odseke iz teh planinskih okrožij, med katerimi je gotovo najlepša *Previsi*, ki je dala ime celotni zbirki. V celoti pa zbirka ni tako enotna ter tudi ne enako močna. Ponekod, kjer uhaša v meščansko življenje, je slabša in tudi bolj preprosta, feljtonska. Iz meščanskega življenja je vzeta tudi svojska povest *Ograd*, ki je izhajala v lanskem Domu in svetu, in kaže trpljenje plemenite žene Pavle, ki se žrtvuje v begunjski kaznilnici za zločin svojega moža. Snov, ki bi sicer drugemu pisatelju odprla moč fantazije za pekel v človeškem življenju, je preustvarjena pri Jalenu v lepo idilo, ovito s čustvenostjo, kar je vzbujalo v srcih sočutje in ljubezen do trpeče. Pesniško izražanje je dobilo tudi lirično čustvenost ter je z usodo dobre Pavle postal še bolj popularen med našim ljudstvom, ki šteje Jalen med svoje najbolj priljubljene pisatelje.

Danes praznuje petdesetletnico svojega življenja. Ljudstvo pa pričakuje izpod njegovega peresa še več takih planinskih pesmi lepote narave in dobrote srca, kakor jih je že dal, in s katerimi si je pridobil med slovenskimi pisatelji svojevredno mesto v vrsti poetičnih realistov, to je — pisatelj, ki gledajo na naravo z očmi vsega optimista, idealista, ki ga pesniško razvname že zunanji videz stvarstva, še bolj pa dobrote srca. V tem je Jalen tudi duhovnik ter nadaljuje v svoji smeri lepo slovensko tradicijo duhovnikov pisateljev. td

Naskok na Kreta

L'isola di Creta — Otok Kreta

Ze od 20. maja je uprta pozornost svetovne javnosti na dogodek, ki utegne biti zelo važen za nadaljnji razvoj bitke za Suez. 20. maja so se namreč spustili na Kreta nemški padalci ter se takoj utrdili na nekaterih mestih tega važnega otoka v Sredozemskem morju. Celotni mednarodni tisk sproti prinaša kot največjo senzacijo vsak novi dogodek v bitki za Kreta. Zlasti na angleški strani je bilo opaziti veliko zaskrbljenost, živčno napečenost ter mučno negotovost o tem, kaj se prav za prav na Kreti godi. To negotovost je povečal še vednevni molk na italijanski in nemški strani. Kaj se je torej zgodilo? Prvikrat v zgodovini je bil napaden in desno zasaden vojaško zelo važen otok ne z morske strani, temveč iz zraka. Zato vsakdo takoj razume, zakaj gledajo na ta otok ravno prebivalci angleškega otočja. Saj so celo angleški vladni krogi povedali, da je bil ta napad »ena najbolj junaških prekovodnih ofenziv«.

Ko so se Angleži umaknili iz Grčije, je bilo vsakomur takoj jasno, da se bodo skušali čim močneje zasidrali na Kreti. Kreta naj bi postala njihova utrjena postojanka prvega reda. Srečanje angleške mornarice z nemškim letalstvom v prostoru okoli Krete nam tudi jasno pove, da so bili Angleži odločno pripravljeni Kreto braniti. Londonski list *»Evening News«* je te dni pisal, da je Kreta za Anglijo važno oporišče zlasti odtlej, ko je Italija napadla Grčijo. Agencija *»Reuters«* je prav tako pomirjevala angleško javnost, da Nemčiji manjka vojno brodovje, če pa bo Nemčija skušala napasti Kreta s padalci, ji to ne bo uspelo,

ker je Kreta zelo hribovita in nima dovolj prostora ter letališč za pristajanje velikih prevoznih letal. Angleški tolmač Lindley Frazer je rekel med drugim, kakor piše graška *»Tagespost«*, »da bi bilo zavzetje Krete po nemških četah velik udarec za angleško vojsko na Bližnjem Vzhodu. To bi imelo tudi velik psihološki učinek na Bližnjem Vzhodu. Prav tako bi imeli Nemci dragoceno od-

skočišče za napade na naše ladje v vzhodnem Sredozemlju. Bila bi tudi nevarnost, da bi Nemci ponovili tehniko, ki so jo porabili na Kreti, v mnogih večjem obsegu na Nil. Suez ne bi bil več ogrožen samo s škarjastim napadom, marveč še od tretje strani.«

Z nemške strani prihajajo glasovi o izjavi angleškega ministrskega predsednika Churchilla, ki da je rekel, da so se nemški padalci »spuščali v novozelandskih uniformah. Če hoče a tem upravičiti protipostavno postopanje s temi rednimi vojaški nemške vojske, potem bodo, tako pravijo z nemške strani, prisiljeni Nemci odgovoriti na to dejanje s primerno strogostjo.

Kreta - največji grški otok

Kreta je največji grški otok. Meri 8250 kvadratnih kilometrov. Leži na vojaško odlično pomembnem mestu med tremi deli sveta: med Evropo, Azijo in Afriko. V vplivnem območju Krete so zlasti angleška oporišča Aleksandrija, Suez in Ciper. Posest Aleksandrije in Sueza je za Anglijo življenjskega pomena, ker sta to ključa do vrat v Indijo in naprej na Daljnji Vzhod. Da bi si zavarovali ti dve najvažnejši in najpotrebnejši postojanki, so Angleži osvojili in utrdili Gibraltar, Malto in Ciper, sedaj pa so se utrdili še na Kreti. Kreta naj bi jim tudi služila kot izhodišče pri napadih na Dodekanes v Egejskem morju, kot okrepitev za Ciper ter kot nadomestilo za Malto, kjer je glavno pristanišče, La Valetta, le še kup razvalin. Kreta je na 260 km dolgi severni obali zelo členovita, polna globokih zalivov in rtičev. Na zahodni in severni obali štrli rtiča Busa in Spatha kakih 30 km daleč v morje, med njima pa je globoko zarezan zaliv Kisos, ki obema mesti Kasteli ter Nopigia. Rtič Spatha se nato nalahno obrne proti vzhodu in tvori Kanejski zaliv, kamor sega tudi polotok Akrokiri. V vojnih poročilih večkrat omenjeni zaliv Suda sega globoko v polotok Akrokiri. Na vzhodnem izhodu iz zaliva Busa pada pokrajina proti jugu, kjer je dolg zaliv Armyro z majhnim pristaniščem Rethymnonom v središču. Nato so mesta Terama, Phodele, Heraklion (Kandia), Markilychos, Chersanossos, Mochos in Mylata, ki se raztezajo tja proti valovitemu rtiču Sv. Janeza. Za Sv. Janezom je zaliv in mesto Mirabella. Na vzhodnem koncu Krete je nato še rtič Sideros.

Kreta je zelo gorata. Glavna pogorja na Kreti bi bila: Maaräs, Psiloritis in Afendis-Kavusi. Na severno stran padajo ta pogorja položno in tako omogočajo, da so lahko nastala v zalivih ob obali pogosta pristaniška mesteca. Na zahodni, vzhodni in južni strani padajo te skalnate gore strmo in globoko v morje, zato tam tudi ni večjih pristanišč.

Na Kreti prebivajo Grki. Večina je pravoslavcev, kakih 10 odstotkov pa mohamedancev. Zgodovina tega otoka je kaj pestra. Od tretjega stoletja pa nekako do leta 1400. je bila Kreta s takratnim glavnim mestom Knosos kulturno središče Egejskega prostora. V kulturni zgodovini je znana Kreta kot najdišče najstarejše grške kulture, tako imenovane kretske-mikenske kulture. Pozneje je prišlo mesto pod oblast Ahajcev in Dorecev. Leta 67. pred Kr. je prišla Kreta pod rimsko nadoblast. Pri razdelitvi rimskega cesarstva na zahodni in vzhodni del (395) je prišla Kreta pod vzhodno rimsko cesarstvo. Za vladavine bizantinskega cesarja Mihaila so leta 823 Kreta zavzeli muslimani in jo izropali. Od takrat je bila pod njihovo nadoblastjo. V 14. stoletju so bili gospodarji Krete Benečani. Takrat je doživela Kreta svoj drugi kulturni vzpon. Sledovi te dobe so na Kreti še danes vidni. Leta 1669. je padlo mesto Kandija po triletnem obleganju ter po velikih človeških izgubah na benečanski in turški strani v turško last. Grki so se Turkom večkrat uprli, toda njihove vstaje so bile krvavo zadušene. Ko je bilo l. 1832. ustanovljeno grško kraljestvo (ustanovile so ga evropske velesile), bi mu morala pripadati tudi Kreta, pa se to vendar ni zgodilo. Šele l. 1898. je dobila Kreta samoupravo pod grškim vplivom in šele leta 1913., po končani balkanski vojni, je dokončno pripadla Grčiji.

Sporočamo žalostno novico, da je v ponedeljek, 26. maja, umrl v frančiškanskem samostanu v Ljubljani

p. Rafael Bogataj O. M. Cap.

gvardijan kapucinskega samostana v Škofji Loki

Na odru bo ležal na porti frančiškanskega samostana v Ljubljani do srede popoldne. — Sveta maša zadušnica bo v sredo ob 7 zjutraj v frančiškanski cerkvi. — Pogreb bo v sredo popoldne ob pol 3 z Žal, iz kapele sv. Krištofa.

Žalujoči sobratje

Janez Gregorin:

Pot v meglo

Pri mizi v tesni kuhinji sedita dva možaka. Prvemu, ki brez dela steguje svoje ogromne noge skoraj do police ob steni na drugi plati, se pravi »Ihta«, drugega, ki se mu žalostno svetijo oči, ko nabada na nož in nosi v usta kocke slanina, pa pozna za »Meniha«. Obeh mokra, ožeta obleka visi na vrvi nad ognjiščem.

To ništa njuni pravi imeni, vendar se lahko zanesesh, da ti bo vedel odgovoriti vsak v pogorju, če boš tako povprašal po njima.

Takih dveh obrazov ne boš srečal dostikrat. Tuji se nam zde za naše kraje. Oba sta rumenastorjava, močne ličnice imata, črni, mastni lasje se jima mrščijo na oglatih glavah, oči so poševne, obrvi nad njimi pa dolge, toda redke in vseprek razmetane.

Skoraj da sta si podobna. Vendar je obraz dolžina polnejši, surovejši v izrazu; zdaj je sicer res brezbržen, v jezi pa se rad zlobno zamrača kakor bi se nani spustil hudourni oblak. — Obraz Meniha pa je trd, za tistega ki ga ne pozna, pust in čez potrebo zbran; suhega računarja je na pogled spoznal za mozoljastim, vegetativnim čelom, ki je nekam nesramno in izdaja nemara rahlo domišljavega, prav gotovo pa skoraj žaliivo samozavestnega človeka. Neomajen mir liče s tega čela, gre s čelga človeka, — zdi se, da vselej, pa naj že meče v varni koč med razburjeno družbo karte, ali je v samotnem, odvetnem zavetju, ali pa v kočljivem položaju leže čez gladko ploščo sredi zamaglene stene. Take vrste ljudje ne puste nikomur blizu, zato prihajajo pred ženskami radi v zadrego, dokler se ne upognejo. V stiski pa prav gotovo prinese uteho in vrnejo zaupanje plašnemu, bodisi v

gorah, ali pa kje na ravnem, ko nevarnosti preiskušajo človeka.

Ihta je togoten, nemiren in razburljiv, toda čeprav se o priliki rad pobaha in dvigne prah — ob uri, ko je na vrsti, še nikdar ni odgovedal, ampak je vsako pot postavil celega moža.

Šele pred dobro uro sta vstala. V glavah jima je skrajša še kar šumelo slabo vino, ki sta ga bila bila natešče, zdaj pa sta že spet dobra in Ihta skoraj že srbi, da bi ukazal novo merico sôkrvice.

Premražena po dolgi, bridki noči, ki sta jo prebila v skalah, visoko pod vrhom, kamor s tiste plati pred njima še ni bil prilezel žil človek, sta ob desetih dopoldne tega dne priplezala na teme svojeglave gore. Peza je padla z njiju, nemir je minul, boji je bil zaniu v kraju, in radost nad uspehom ju je silila k naglici. Skozi svetlo meglo, v kateri je veter visoko na nebu odpiral jasnice, sta zdrvela z vajenimi nogami proti koči.

Po nevihti prejšnjega dne je ostala megla, ki jo je sever naglo podil k požrešnemu, masčevalnemu jugu. Kakor je prihajala na južno plat slomena, je izginjala. Nazadnje se je pred gorami in pred ljudmi spet odprlo nebo v vsej širjavi; ni pa bilo čisto, drobna bleščica, tanka kakor prvi led na oknih, ga je pregrinjala. »Še ne bo vremena,« je rekel oskrbnik, ko se je napravljal v dolino.

Med potjo h koči — prav ko sta že drevela čez zadnje, zeleno pobočje, da so kvedrovci spodsavali ob volini, mehki muravci — se je nenadoma spet stemnilo in iz megle se je vili jesensko mrzla ploha.

»Zdajle ga pa bova merico! Hudič me že jemlje,« je zavpil Ihta.

»Bova ga, ali pa dve!« je pritrdil Menih. In tako sta tudi naredila, le, da sta, ko sta že pričela, potlej poplakovala še uro ali

dve navidez nesmiselne nevarnosti, ki sta se bila vanje podala, jih tako srečno prestala ter se vrnila z občutkom moči in ponosa.

Noč na mrazem, mokrem kamnu, v malo manj kot navpični steni, dobrih pet sto metrov od tal, sredi megli in tesnobne pred drugim dnem, — ter pijača, ki naj bi razrahljala bojno naježenost duha, še prej pa dala zadnje, nasilno potrdilo o veličini prestopa, sta končno zmagali nad utrujenimi telesi.

Zaspala sta kakor ubita, komaj sta pokosila.

Ko sta se v prvem mraku zbudila, so se na umazanem, nič dobrega obetajočem nebu že prižigale prve zvezde. S trdimi, bolečimi nogami sta zlezla po stopnicah in sedla v kuhinjo k mizi, prav ko je oskrbnica prižigala luč in sama zase pobožno zamrmrala: »Bog nam dai vsem skupaj dober večer, vernim dušam pa sveti raj!«

Zdaj sedita pri mizi, pa se nikomur nič ne ljubi. Še to noč bo treba prespati, da se bo život spočil.

Ihta pomežikne, stegne ped, pokaže predse na mizo in oskrbnica prinese iz kleti novo mero kisle, rdeče pijače.

»Ne bom, sam ga pij hudič!« odločno zatrepi Menih.

Cez čas pa se le premisli in varno prime kozarec.

Ura tiho teče, ogenj cvili v štedilniku, rdeči odsevi plešejo. Zaspana svetloba petrolejke se razliva po tem pustem, nikdar pošteno segretim prostoru. Slike znanih gorá vise po lesenih stenah, in med njimi tu pa tam obraz nesrečnega, ki ga je bila smrtna ura zatekla v skalnih strminah. Veter roba ob oknicah, na zahodu blede zadnja rdečkasta proga, ki je še ostala pod velikim, temnim oblakom. Bridko mila je večerna ura.

Pijača pomalem razveže besede in poživi človeka, ki sta z njimi tako skopa. Oskrbnica mora tretji z njima. Prste obrise ob predpasnik in pravi »na zdravje«, ko dvigne kozarec, nato žvenkne z njim ob njuna ter previdno pokusi kislice.

Zdi se kakor bi se slišal vrisk. Ali pa je veter, ki se ponoči s čudnimi glasovi norčuje iz ljudi.

Znova se razlegne, tokrat čisto razločno. Oskrbnica pristavi krop, dekla pa mora stopiti ven v temo, na rob.

Dve luči se kažeja globoko spodaj na gruču, majhni sta kakor kresnici. Prav pomalem se premikata, izgubljeni v nočni puščavi, v tem črnem neredu, ki človeka navdaja z grozo.

Noč se naglo gosti. Vse je že potemnelo, obrisi reči so se razrahljali, utrnili so se v prvotni brezoblični, mračni mlamlol kakor je bil, preden je prvikat posijala luč, preden je beseda utrdila predmete in uredila razmerja med njimi.

Grape, te globoke brazde v gorskih živutih, so ugasilje v temi, ki jih je pregrnila z nemirno, ob blizu somračno odejo in priklcala iz dupel, kamor nikdar ne zaide sončni žarek. Tenkim meglam podobne prikazni. Nad globil, v kateri sta se mogočno razrasla v tej tesnobni uri bojazni in obup, so se v neznanosti višine vzpeli zidovi črnih sten, zdelo se je, da kipe skoraj do neba. Njihovi grozčci, divje nadičkanji grebeni so se zarisali na ozadje kakor orjaski stolpi letnišnice, kjer si človek na beg še misli ne upa. In v dolino, kjer so še zadnja drevesa, mimo katerih hitita pozna človeka, postala pošastna in skrivnostna, so se s pustega, revnega neba žalostno ozirle redke zvezde, ki niso imele miru pred oblaki; kakor oči ubogih ljudi, ki nikdar v življenju niso bili prav srečni so se zdele.

Dalje.

Otroški podlistek

Pravljice Božene Němcove

Modri zlatar

Nekega dne je prišel kraljevi dvornik in naročil pri mojstru za kraljično dragocen nakit, tak kakršnega doslej še nihče ni videl, posut z najdražjimi dragulji. Mojster je sicer obljubil, toda ko je poslanec odšel, se je začel praskati za ušesi, kajti ni si bil na jasnem, kako naj naročeno napravi in komu naj zaupa delo.

»Kaj pa vas je zadelo, mojster, da ste tako žalostni?« ga je vprašal Radoš. Mojster mu je zaupal naročilo in svojo skrb.

»Bodite brez skrbi, mojster. Jaz vam naročilo napravim in vem, da bo kralj z njim zadovoljen.«

»Misliš, Radoš, da boš kos delu, ki se ga še jaz ne upam lotiti? Kako naj ti dam toliko zlata in dragih kamenjev, da bi jih pokvaril?«

»Pa mi dajte najprej za poskušnjo izvršiti samo kakšno malenkost iz nakita. Če vam bo ta všeč, pa mi dajte še ostalo.«

Mojster je bil zadovoljen. Dal mu je zlato in kamen. In Radoš se je takoj lotil dela. Kako pa se je mojster začudil, ko mu je Radoš prinesel izdelan prstan. V vsej prodajalni mu ni bilo enakega. Z veseljem mu je mojster nasul še zlata in draguljev-diamantov, kolikor je bilo potrebno za ves nakit. Radoš je z vso vneto in pazljivostjo delal nakit in ga izgotovil. Napravil je še srebrno skrinjico, kamor je zložil nakit, in ga izročil mojstru.

Ko je mojster zagledal dragoceni in čudovito izdelani nakit, je padel Radošu okrog vratu in rekel:

»Fant, od danes naprej si ti mojster. Ne morem ti ničesar več naročiti, kajti daleč si prekosil svojega mojstra.«

Bilo pa je delo resnično tako izvršeno, da bi le malokdo na svetu znal. Človek ni vedel, komu naj se bolj čudi, ali kraljevemu diamantu, ali nežni ogrlici, bleščečim uhanom, zapestnicam ali drugim drobnarijam? Zlate nitke so bile tenke, kakor da jih je spredel pajk, cvetovi in listi pa, kakor da so živi.

»Fant moj, kaj naj ti dam za to?« je vprašal mojster ves srečen svojega tovariša.

»Nič drugega, kakor dovoljenje, da sam osebno ponese nakit kraljični.«

Italijanščina brez učitelja

Ko se lotevamo sedanjega deleznika in gerundija, Vas prosim oprosteno. Za nekaj hipov bo treba otepati pusto slovnico. Toda brez nje ne gre. — Spomnil bi Vas rad Vašega šolskega znanja. Ime sedanjega deleznika Vam bo pač znano. Gerundija kot takega pa slovenščina ne pozna. A videli boste, da nam ni tako neznan. Postavljam namreč tole vzporednico:

slovenski tvornosedanji deleznik II. (pridevni) na -č (gredeč, pišeč, rekoč) = italijanskemu sedanjemu delezniku (il participio presente); slovenski tvornosedanji deleznik I. (prislovni) na -e (gredé, klečé, molčé) = sedanjemu gerundiju (il gerundio presente); slovenski tvornopretekli deleznik I. na -ši (pozabivši, začutivši) skoraj = preteklemu gerundiju (il gerundio passato);

toda: slovenski tvornopretekli deleznik II. na -l = italijanskemu preteklemu delezniku (il participio passato).

1. Najprej nekaj o sedanjem delezniku, ki mu odgovarja slovenski II. tvornosedanji deleznik na -č. Tvorba tega deleznika je v italijanščini otročje lahka. Osnovi 1. spregatve (glagoli na -are) dodamo končnico -ante, osnovi glagolov ostalih spregatav (2. na -ere, 2. na -ere, 4. na -ire) pa končnico -ente (z vedno širokim é):

parlare, parl-ante = govoreč
tem-ere, tem-ente = boječ (se)
cred-ere, cred-ente = verujoč
sent-ire, sent-ente = čuteč.

Sednji deleznik se rabi večinoma kot pridevnik in se tudi ravna po vzgledu italijanskih pridevnikov na -e (množinska končnica -i): una valle ridente = smejoča se dolina; le valli ridenti = smejoče se doline.

Essere nima sedanjega deleznika, avere ga ima: a vente (= imajoč).

2. Po pomenu in po tvorbi je z njim v tesnem sorodstvu sedanjí gerundij. Tvorimo ga kakor sedanjí deleznik, le da se glasila končnica: -ando (za 1. spregatav), -endo (za ostale spregatve). Pomožnika ga tvorita takole: essere — essendo, avere — avendo.

Ze iz zgornje primerjalne vzporednice ste morali zaslužiti, kaj je gerundij in kako se rabi. Vzglede Vam bo to še lepše pokazal. V sedanjem našem dovtipu smo imeli stavek: Il barbiere risponde, asciugando una goccia di sangue... Prevedli smo ga: Brivec odgovori, medtem ko briše kapljico krvi. Gerundij »asciugando« smo torej prevedli s celim slovenskim stranskim stavkom: medtem ko briše. Če bi se slovensko lepo slišalo, bi izhajali tudi brez stranskega

stavka in bi rekli kratko in malo brisaje. S tvornosedanjam I. deleznikom na -e torej docela izrazimo pomen gerundija. Smola je samo ta, da tvori tvornosedanji II. deleznik na -e samo nekaj slovenskih neprehodnih nedovršnih glagolov. V večini primerov si moramo torej le pomagati s stranskim stavkom (časovnim, pogojnim, vzročnim, največkrat prialovnim). — Gerundij se nikoli ne spremeni.

Razliko med sedanjim deleznikom in sedanjim gerundijem naj nam pojasni tale primer: La sorella mi dice piangendo (sestra mi pravi jokaje) — la sorella piangente mi dice (jokajoča sestra mi pravi)...

3. Pretekli gerundij (il gerundio passato) tvorimo po načelu sestavljenih časov: v sedanjí gerundij postavimo pomožnik, dodamo pa participio passato predmetnega glagola:

parl-are: parl-ando, ger. passato: avendo parl-ato,
part-ire: part-endo, ger. passato: essendo part-ito (-a, -e, -i).

Pretekli gerundij se uporablja takrat, kadar se je zgodilo stransko dejanje pred glavnim: Avendo dimenticato il cappello, ritornò a casa ker je pozabil klobuk, se vrne domov). Vredno prevod italijanskega preteklega gerundija s slovenskim I. tvornopreteklim deleznikom na -ši ni mogoče: prvič že zato ne, ker se tvori ta deleznik v slovenščini le od nekaterih dovršnih glagolov, drugič pa zato, ker se smiselno vselej vendar ne krijeta (na pr. avendo mangiato, domanda il giornale — potem ko je pojedel, zahteva časopis; essendo entrato troppo tardi, non può trovare il suo amico — ker je prepozno vstopil, ne more najti svojega prijatelja). Tako prevajamo tudi pretekli gerundij najlaglje s primernimi stranskimi stavki, kakor smo povedali za sedanjí gerundij.

Gerundij se uporablja praviloma samo takrat, kadar gre za isti osebek v glavnem in (slovenskem) stranskem stavku. — Italijanu je gerundij zelo ljub. Z njim si okraša in olepša izražanje. Prav je, da se tujec gerundiju čimprej privadi.

Ključ k vajam v 22. nadaljevanju.

Izmenjaj svoj denar! Prižigmo sveče! Kupite čevlji! Pokličite svojega tovariša! Zvežite svoje čevlje! Ne sežigaj teh pisem! Poiščite mojo knjigo! Učite se svojih lekcij! Oblecite otroke kar najhitreje mogoče!

Riscaldate il caffè! Comincia il tuo tema! Cantiamo più forte! Non cantare così forte! Indovinate quest'enigma! Ascoltate il mio consiglio! Non mangiare tanta frutta! Ringraziamo Iddio!

Green:

25

Luč in tema

»Kaj hočete s tem reči?« je vprašala z drhtečim glasom.

»Ne morete ovreči, da niste prvi hip vi samo verovali v sestrino krivdo, temveč jo tudi obdolžili umora.«

»Povejte jasneje!«

»Kaj se ne spominjate, gospodična Leavenworth, kaj ste govorili svoji sestrični v jutru po zločinu v svoji sobi ob času, ko sva stopila jaz in Gryce?«

»Vi ste to čuli?« je zajekala in smrtna bledina je pokrila njen obraz.

»Ne da bi bila hotela. Stala sva ravno pred vrati.«

»Kaj sta čula?«

Sedaj sem ji ponovil one besede.

»In gospod Gryce?«

»Je stal poleg mene.«

Hotela me je skoraj požreti s svojimi pogledi.

»In vi niste pozabili, kaj sem tedaj rekla?«

»Kako bi to mogel, gospica?«

Z dlanjo si je zakrila obraz in kakor bi pozabila na svojo okolico.

»Torej ste zato prišli nočoj?« je naenkrat vzplamtela... Da iz mene vlečete besede, da me mučite s svojimi vprašanji.«

»Oprostite,« sem jo prekinil, »ali niso moja vprašanja taka, da jih morate odgovoriti že zaradi svoje sestrične, s katero ste živeli toliko let? Ali grem predaleč, če vas vprašam, zakaj ste jo tako po zločinu obdolžili, a neposredno zopet take obdolženo bili za njeno nedolžnost, čeprav so dokazi govorili zoper?«

Ni me poslušala.

»Oj groza, grozna moja usoda.«

»Gospica,« sem nadaljeval, »čeprav je mogoče nekaj med vami in Eleonora, kar vaju loči, vendar ne morete biti njena sovražnica. Govorite torej! Povejte mi vsaj ime one osebe, za katero se hoče živovati. Samo ena vaša beseda...«

»Ako sami ne veste, jaz vam tega ne morem povedati. Prosim vas, ne sprašujte me, gospod Raymond.«

Naglo je drugič pogledala na uro. Zopet sem spremenil način napada.

»Pričujem verjeti, da je odkrito priznanje edino sredstvo, katero nas more izvléči iz tega težkega položaja. In vi ste edina, katere more rešiti Eleonora gotovega propada. Ali nočete tega storiti?«

Zadel sem jo na pravo mesto, ker potresla se je po vsem telesu, in v oči so ji stopile solze.

»Oh, ko bi le mogla!« je vzklila.

»Zakaj ne bi mogli? Ali ne boste srečnejši, če to storite? Eleonora ostaja pri trdnem molku, in to vendar ni še razlog, da jo tudi vi posnemate. S tem postaja njen položaj še nevarnejši...«

»Vem to, ali ne morem drugače!«

»Vsakdo more pretgati vez, v katere ga veže usoda.«

»Ne, ne, vi me ne razumete.«

»Jaz razumem samo to, da je steza poštenja ravna, in kdor jo zgreši, mora zaiti.«

Globok vzdih ji je prišel iz prsi, odprla je usta, da bi spregovorila, kar jo je prehitel glas hišnega zvonca.

»O!« je zavpila, »recite mu, da ga ne morem sprejeti, recite mu...«

»Gospica, staviš vprašanje, ki zakriva vso skrivnost zločina. Odgovorite mi zaradi svojega duševnega miru, povejte, kaj vas tako preganja...«

Ne oziraje se na moje besede, se mi je strgala iz rok.

»Vrata!« je zaklicala, »vrata se bodo odprla, a potem...«

Šel sem na hodnik in zagledal sem Toma, ki je šel po stopnicah.

»Vrnite se doli,« sem mu dejal, »bom vas že poklical, kadar vas bodo potrebovali.«

Priklonil se je ter odšel.

»Vi pričakujete mojega odgovora?« je dejala Mary, ko sem zopet vstopil, »sedaj in ravno ob tem času? Ne morem!«

Mojster mu je seveda iz srca rad dovolil. Radoš je šel v kraljevski grad. Ko se je zglasil, da nese naročeni nakit, so ga takoj pustili h kralju. Globoko se je poklonil pred njim in mu izročil srebrno skrinjico. Komaj je kralj odprl skrinjico, se mu je lice od radosti zasmevalo in z največjim zadovoljstvom je gledal dragocenosti.

»Povej mi, mladenič, kdo je napravil te umetnosti?« je prigovarjajoče vprašal kralj.

»Jaz sam, najmilostljivejši kralji!« je odgovoril Radoš.

»Ej, fanté, potem si najspretnější umetnik, kakršnega doslej še nisem poznal. Če želiš, da ti lahko kakšno ljubeznivost izkažem, kar povej,« se je kralj ponudil Radošu. Ta pa skoraj da ni planil v jok od samega veselja.

»Najmilostljivejši kralji! Slišal sem, da vsakega pripustite k svoji kraljični, kdor hoče poskusiti, vrniti ji govor? Tudi jaz bi rad poskusil in zato prosim Vašo kraljevsko milost, naj tudi meni dovoli stopiti pred njo?« Tako je prosil Radoš kralja in strahoma čakal na odgovor.

»Seveda, mladenič, lahko greš k njej in poskusiš z njenim zdravjem, toda žal bi mi bilo, ko bi se ti ne posrečilo. Sam veš, kaj te čaka potem.«

»Vem, najmilostljivejši kralji! Rad umrem, če ne morem izlečiti Vaše hčerke.«

Kralj je poklical svojega dvorjana in mu naročil, naj popelje Radoša h kraljični v sobo in samega pusti tam. Na skrivaj pa mu je dal še posebno znamenje, ki ga je dvorjan dobro razumel, naj namreč naskrivoma opazuje in prisluškuje, kaj se bo tam godilo.

Dvorjan ga je peljal skozi dvorane in sobane prav v sobo, kjer je bilo kot v raju: rož in dreves na oponah, preprog, zlata in srebra. Vsega v izobilju. In vse oblit s temno sončno svetlobo, ki so jo poslikana okna metala s pisanimi sencami na bela marmornata tla. V sprednji steni pa je visela od stropa navzdol velika zavesa in težka, katero je dvorjan lahko odslonil ter dal Radošu z roko znak, naj vstopi.

Vstopil je v majhno sobico, razkošno, toda tako udobno in lepo urejeno, da je bilo človeku naravnost milo, ko je vstopil vanjo. Najkrasnejša pa je bila Libena sama. Sedela je pri oknu in šivala z zlato nitjo. Toda v tem lepem obličju se ni premaknila nobena žilica, ko je Radoš vstopil. Niti za gib se ni obrnila k njemu. Bila je videti brez življenja kakor lepa podoba v okvirju, ki je visela na zidu in je predstavljala njo kot majhno dete. Radoš je s svetlim očesom pogledal princezo, se ji poklonil, nato pa se postavil pred sliko in rekel: »Razsodi ti, lepa slika, v krutem boju, ki se bije v gradu. Rezbar je napravil soho lepe gospodične, krojač ji je sešil lepa oblačila, govornik pa ji je dal besedo. Povej, komu sedaj pripada?«

»Komu drugemu neki kakor govorniku, ki ji je dal besedo,« je spregovorila kraljična in šivala dalje.

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglaš 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglaš 15 din. — Mali oglaš se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamirajo znečaja se računa enokolonske, 3 mm visoke petlinke vsilica po 3 din. — Za pismene odgovore gleda malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe

Dobe:

Knjigovodja

ter lesnega manipulantu sprejem. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Zanesljiv«, št. 8102.

Korespondenta

perfektnega italijanskega sprejem. Prednost nekoliko praks v lesni stroki. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7881.

Službe

Jstejo:

Trgovska pomočnica,

popolnoma samostojna v vseh strokah, z najboljšimi referencami, želi primernega mesta kjerkoli in v kakršnem koli obratu. Zmožna tudi pisarniških del in blagajne. Ponudbe prosim na upravo pod »Strogo postena«, št. 8117.

Prodamo

Zlato moško žepno uro, bije ure, četrti in minuto, proda Milan Košak, Cankarjevo nabrežje 31.

Kupimo

Vsakovrstno zlato briljante in srebro kupuje po najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana
Francišanska ulica 8

Stroj za skoblanje

širina 60 cm kombiniran s vdelanim motorjem, kupim. Tajner, Črnomelj.

Vsakovrstno

zlato kupuje po najvišjih cenah
ČERNE, Juvellir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 8

Poizvedbe

za živali

Konj, bel, šimel, št. 112, na prvi levi nogi, visokost 143, obim 152. Lastnik ga dobi pri Štefanec, Obrh 30, obč. Dragatuš.

Konj št. 69.

»Lisako«, bela lisca na glavi, zadnji nogi malo beli, srednje velik, se nahaja na Dolenjskem. Naslov v upravi pod št. 8107.

Konj št. 1345,

teman pram, obe zadnji nogi do belja beli. Iščem pod nagrado 1000 din. Albert Rus, Logatec 49.

Kolesa

Kolesa!

rabljena in nova se izplača kupiti pri »Prometu«, tel. 43-80, (Nasproti Križanske cerkve). Tudi ob nedeljah dopoldan na ogled.

Razno

2951

DRVA
PREMOG
IV. SCHUMI
DOLENJSKA
CESTA

Ali

ste že naročili na

Slovenca

?

Vsak

naročnik zavarovan

Črna vola montafonca,

iščem, brez žiga. Vol je bolj star, visok, podkovan. Na levi strani na flanu ima majhno belo liso. Oddan je bil v Štepanji vasi, razpuščen pa med Trebnjem in Novim mestom. Kdor bi ga našel ali bi kaj točnega vedel, naj sporoči proti nagradi na naslov: Debevec Jože, Padež št. 3, p. Borovnica.

Sobe

Oddajo:

Lepo sobo oddam

prazno s posebnim vdom gospodični ali gospe. Vič 30.

Posestva

»REALITETA«

posestva posredovalnica v Ljubljani je samo v PREŠERNOVI ULICI 54
Nasproti glavne pošte
Telefon 44-20

Vsako nepremičnino

v Ljubljani in njeni okolici kupimo. »Realiteta«, Prešernova ulica 54-I, nasproti glavne pošte. Telefon 44-20.

»Gospico Eleonoro?« je šepnil.

»In gospico Mary,« sem pristavil.

»Vi ste takoj pokazali veliko zanimanje za vso zadevo,« je prekinil, brisoč pero ob cunjico.

Pogledal sem ga začudeno.

»A vi?« sem vprašal, »kaj vas ne zanimajo zadeve, ki se tičejo časti in sreče družine, v kateri se nahajate že toliko časa?«

Popolnoma hladno me je pogledal.

»Ze sem vas prosil, gospod Raymond, da ne govorite o tej zadevi z menoj. Ne govorim rad o njej.«

Pri zadnji besedi je vstal.

»Ali vam je prav ali ne, to mi je vseeno,« sem odvrnil ježno. »Če ste kaj zamolčali, je vaša dolžnost, da poveste. Položaj, v katerem se nahaja gospica Eleonora, mora biti v vsakem srcu...«

»Če bi vedel kaj, s čimer bi odgnal od nje težak sum, bi bil to je davno povedal.«

Ugriznil sem se v ustna in se dvignil.

»Ako mi nimate ničesar drugega reči, je nadaljeval, »in če niste razpoloženi za delo, tedaj mi dovolite oditi, ker imam s prijateljem...«

»Ne bom vas zadrževal,« sem rekel rezko. Globoko se je naklonil ter odšel.

Čul sem ga iti po stopnicah. Ljubo mi je bilo, da sem ostal sam. Sedel sem na stol, da bi zbral svoje misli, a hitro sem zapazil, da mi je mrzla ta soba. Medtem se je Harwell vračal, tudi jaz sem stopil na hodnik ter mu dejal, da ga spremijam, če nima ničesar proti temu.

Naklonil se je ter odšel po hodniku naprej. Ko sem jaz zapiral vrata knjižnice, se je on nenkrat ustavil in se krčevito prijel za ograjo. Na njegovem obrazu se je pojavil smrtni strah, da je skoraj okamenel, ko sem ga opazil. Stekel je k meni ter me zagrabil za rame...

»Kaj vam je? Kaj se je zgodilo?«

Samo vlekli me je, da se naj vrnem.

»Vrnite se!« je šepnil in glas mu je drhtel v največjem razburjenju.